

המרכז הבינ-לאומי "דומוס גלילאה"

"Domus Galilaeae"

International Center
Korazim – Israel

email: domusgal@netvision.net.il

web page: www.domusgalilaeae.org

Phone : **00972 (0)4 6809100** Fax : **00972 (0)4 6809111**

P.O. Box 909 - Tiberias 14105 - ISRAEL

1. ראשית המיזם "דומוס גלילאה"

אחד החלומות הגדולים של האפיפיור פאולוס השישי היה לבנות בישראל מרכז שבו פרחי הכמורה יכולים להשלים את הכשרתם לפני הסמכתם. מתוך ראייה זו רכש הוותיקן את מתחם "נוטר-דאם", קרוב לשער יפו בירושלים. בתחילת שנות השמונים הציעה "קוסטודיה די טרה סנטה" ל"דרך הנאו-קאטקומנאלית" לבנות על קרקע של ה"קוסטודיה" על הר האושר מרכז הכשרה ללימודים ולהתבודדות, מיזם בעל עניין מיוחד לכנסייה ולישראל. זאת ראשיתו של המיזם שייקרא לימים "דומוס גלילאה" (Domus Galilaeae), כלומר 'בית הגליל'. מאז נודע לו על המיזם המיוחד "דומוס גלילאה" בשנת 1994, תמך בו האפיפיור בהתלהבות רבה ונתן לו את ברכתו, בראותו בו שירות לכל העמים "ולכנסייה כולה". בשנים שלאחר מכן הושלמה הוצאת ההיתרים לבנייה, והיא החלה בשנת 1999 עם הנחת אבן הפינה. באבן הפינה שבר מקברו של סנט פטרוס, והיא קיבלה את ברכת האפיפיור.

3. כמה נתונים על המיזם

הוגה הפרויקט הוא קיקו ארגואיו, צייר ספרדי נודע ומי שיסד עם כרמן הרנאנדז את "הדרך הנאו-קאטקומנאלית". קיקו נעזר בקבוצה בין-לאומית של אדריכלים, ובהם מתיה דל-פרטה, אנטוניו אבוס וג'ירמו סולר. הוא תכנן מתחם בסגנון מודרני המשתלב בהרמוניה עם הנוף והסביבה. מתאם הפרויקט הוא האב רינו רוסי, כוהן-דת מהחשמנות של רומא. הבנייה החלה בינואר 1999 בפיקוחו של האדריכל הישראלי דן מושלי והאדריכל הארגנטיני האב דניאל סבילון; האחראי על הצד הטכני הוא המהנדס אוולד רנדל, פרופסור להנדסה באוניברסיטת גראץ; האחראי על ניהול העבודות הוא האדריכל הקולומביאני האב חוזה ויסנטה סאנדינו.

הבניין מתוכנן בשלושה מפלסים - מדרגות המשתפלות אל עבר האגם.

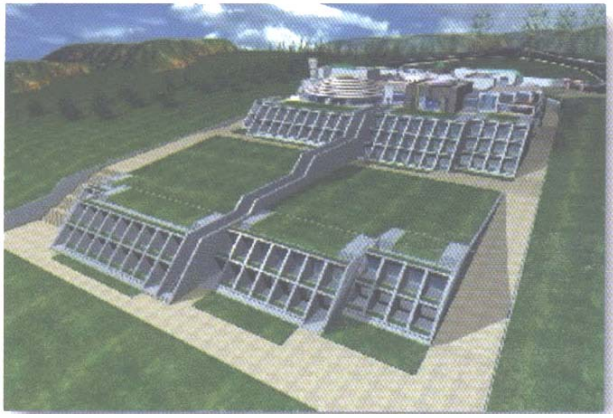
במדרגה הראשונה, הגבוהה ביותר, הוקם מרכז קונגרסים שיכול להכיל שלוש מאות איש. במקום שירותי תרגום סימולטני, והוא יכול לשמש לכנסים בין-לאומיים של תאולוגיה ושל מקרא, לכנסים אפיסקופליים, להכשרה קבועה של כוהני דת ושל פרחי כמורה בשלב האחרון של הכשרתם.

כדי להקל על הלימודים ועל התעמקות בכתבי הקודש - בדגש מיוחד על "דרשת ההר" - מוקמת במרכז ספרייה ממוחשבת ללימודי כתבי הקודש בעיצוב מודרני מיוחד. מייחד את הבניין "משכן כתבי הקודש", העתיד לשמש את הבאים ללמוד את כתבי הקודש באווירה של תפילה והגות.

2. המקום

הבניין ניצב מעל כנסיית הר האושר, בקרבת פסגת הר האושר, המתנשא מעל הכינרת; לא רחוק מתחתיו נמצאים גם טפחה, מקום נס הלחם והדגים של ישוע, וכפר נחום. קילומטר וחצי משם עומדות חורבות כורזים העתיקה. הבניין נמצא על הדרך העתיקה שחיברה את כורזים לכפר נחום שעל שפת הכינרת.

הכניסה מתאפיינת בשער גדול נאו-רומאי. בשני המפלסים האחרים המשתפלים לכיוון הכינרת יש מאה חדרים עם כל השירותים הנדרשים: בכל חדר יש שתי מיטות, שירותים, אמבטיה מיוזג, אויר חמום קרור. החדרים כולם משקיפים אל הכינרת ומשמשים להגות ולמנוחה. 10,000-20,000 צליינים בשנה יוכלו לבוא בשערי המרכז ולהתאכסן בו.

ב"משכן כתבי הקודש" כשמונים "כיסאות מלכות", ובקצה קיר המשכן נמצא "ארון קודש" בשתי קומות; באחת ישנה נוכחות לחם הקודש, ובשנייה נוכחות ספר הקודש. שתי ה"נוכחיות" האלה שמורות ב"ארון הקודש" ומסמלות כעין דלת פתוחה ב"קיר המוות" המקיף את חיי האדם. מול "ארון הקודש" ניצבות שלוש קשתות המסמלות את השילוש הקדוש. חלונות המשכית (הוויטראז'ים) המודרניים בצבעיהם החיים מזכירים את סיפור הבריאה ואת גן עדן, היכן שאדם הראשון היה מטייל ומדבר עם אלוהים. במבנה גם כנסייה לעריכת מיסה בעלת תכולה של מאתיים איש וקאפלה של לחם הקודש. גג הקאפלה דמוי גביע - להזכיר את סבלו של ישוע.

חדר האוכל, אולמות המפגש, המבואה, חדר ההמתנה והמטבח - כל אלה מסודרים בהרמוניה. הבניין כולו מחופה באבן "סֶרְנָה" שהובאה ממחצבות פירנצואולה בפירנצה, חומר המשתלב יפה בטבע ובסביבה.

שטח הבניין הוא כ-12,000 מ"ר, והוא עומד על קרקע ששטחה כ-33,000 מ"ר. לפרויקט נדבו תורמים רבים, ובהם קרדינלים וחשמנים, אבל יותר מכול תרמו לו אחים מכל הקהילות הנאו-קאטקומנאליות ברחבי העולם, המתחרות ביניהן גם היום מי תתרום יותר.

4. לוח הזמנים של המיזם

15 בינואר 1999: הנחת אבן הפינה בנוכחות הפטריארך הלטיני בירושלים מונסניור מישל סבאח, שגריר הכס הקדוש בישראל מונסניור פיטרו סאמבי ומזכיר מועצת וטיקן מונסניור סטאניסלב רילקו ונציגי כנסיות שונות.

יוני 1999: סיום עבודות החפירה.
אוגוסט 1999: סיום שלד המפלס התחתון.
נובמבר 1999: סיום שלד המפלס האמצעי.
ינואר 2000: סיום כל השלד ובניית "משכן כתבי הקודש", המבואה וחדר האוכל.
24 במארס 2000: חנוכת המבואה ו"משכן כתבי הקודש" בנוכחות האפיפיור. על המיזם עובדים כמאה וחמישים איש, פועלים הנדסאים ומתנדבים: 21 טכנאים יהודים, 37 פועלים ערבים נוצרים, 32 ערבים מוסלמים, 20 דרוזים, 10 מרונים ועוד.

את משמעותו של "דומוס גלילאה" הדגישו לא פעם קיקו וכרמן: "קריאת הבשורה לאור המסורת והליטורגיה היהודית - אמרה כרמן הרננדץ - עוזרת להבין את המסתורין של העם הזה, שאינו מוכיח את קיום האלוהים, אלא מעיד בעצם קיומו על נוכחות האלוהים לאורך ההיסטוריה". משום כך שקיעה בתפילה ובלימוד במקום הזה תהיה בשביל פרזי כמורה רבים ובשביל כל אלה שיעשו זאת מקור להתחדשות אישית ותאולוגית. גם יוחנן פאולוס השני, שמיטיב להכיר את העולם היהודי, הציע במנשר האפוסטולי *Dies Domini* לחזור לשורשים היהודיים כדי להבין את הנצרות, לחיות אותה ולתת תנופה להפצת הבשורה הטובה.

קצב הבנייה היה מהיר מאוד. מפתיעה אף יותר הייתה האחוה בין עובדים מדתות, תרבויות ותפיסות עולם שונות. דבר זה אפשר, ללא ספק, לגבור על מכשולים ועל דעות קדומות. הכול הבינו את הייחוד שבביקור האפיפיור ואת החשיבות ההיסטורית של "דומוס גלילאה".

6. "אסתטיקה החדשה"

"העולם יינצל על ידי היופי, והיופי הוא ישוע".¹
 אצל אפלטון התאולוגיה של היופי היא בעלת תפקיד בסיסי: ההתפעמות מהיופי מעירה באדם את זיכרון מקורו האלוהי ועוזרת לו לשוב אל האלוהים. הכנסייה הקדומה, בהכרזתה על הינקרנציה של האל, הוסיפה ש"היופי" עטה עליו בשר בן-תמותה:
 "האור האמתי בא לעולם... והדבר נהיה בשר ושכן בתוכנו ואנחנו ראינו את כבודו,
 כבוד בן יחיד מלפני אביו, מלא חן ואמת".²
 במזמור מה בתהילים כתוב:
 "יפיית מבני אדם יופי הוצק חן בשפתותיך".
 הינקרנציה של היופי נותנת לבן האדם את האפשרות לקבל אופי חדש.

כבר התורה מכריזה על קשר בין השיבה לחיק האמונה ושיקום היופי הראשוני: יופייה של חווה הוא סימן למצב האדם לפני החטא הקדום. אדם מצא לו שותף ביצירה רק לאחר שהאל יצר את חווה. אדם היה מופתע מיופייה:
 "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי".³
 כאשר הנהיג משה את העם אל מרגלות הר סיני כדי לקבל את התורה, תיארו חז"ל את הפגישה הזאת כחתונה מחודשת בין אלוהים ועמו.

5. מטרות "דומוס גלילאה"

"דומוס גלילאה" הוא מרכז שבו יוכלו נוצרים בכלל ופרזי כמורה וכוהני-הדת בפרט להיות בקשר עם מסורת ישראל. בדרך זו הם הולכים בעקבות יוסטינוס הקדוש, אוריגנס, היירונימוס הקדוש ואבות-כנסייה רבים אחרים, שחזרו לשורשים היהודיים במטרה להבין את משמעות התפילה, החגים והליטורגיה היהודית - שהיו לחם חוקן של ישוע. להודות לנוכחות בארץ של הרבה מנוסים גדולים על התנ"ך ושל אוניברסיטות יקרות, "דומוס גלילאה" הוא גם מקום אידאלי לדחיפה חדשה בלימודי כתבי הקודש עדי הנוכחות החיה של אלהים.

יהיה זה צינור תקשורת שיעזור לנוצרים להעמיק את שורשי אמונתם, ומקום לבנות בו שלום ולראות את אלוהים - כפי שאמר בסוף דברי ברכתו הפטריארך סבאה בטקס הנחת אבן הפינה "אשרי ברי הלבב כי הם יראו את אלוהים. לראות את אלוהים! אז תצא לאור האמת של בריאתו וייראה שלום האל שהוא לבדו יכול להיות שלום האנשים... אחים ואחיות, נתפלל שהבית הזה יהיה באמת מקום מפגש שבו ינוצחו כל הספקות ושבנו יקל על הצליינים "לראות" את אלוהים וליהנות מהשלום שלו. את זה אנו מאחלים לכל אלה שיבואו להכיר את ישוע ולהכיר אותו לאחרים".

המיזם של "דומוס גלילאה" והאוהל שהאפיפיור חגג בו את המיסה בהר האושר ב-24 במאָרס 2000 הם ניסיון לגלות צורות, אקונוגראפיה ואדריכלות שיעזרו להכניס יופי לחיי הכנסייה.

- ¹ פ' דוסטיבסקי, "האידיוט".
- ² יוחנן א', 9.14.
- ³ בראשית ב', 23.
- ⁴ שיר השירים ד', 1.
- ⁵ לוקס ז', 22.
- ⁶ הראשונה ליוחנן ג', 14.
- ⁷ יוחנן יד', 9.

על אף היות האנשים במצב רע, מלאים מחלות, כיעור ופגמים שיצרו החטאים והעבדות, הוחזר להם היופי הראשוני, יופייה של חווה, ככתוב:

"העוורים הפכו רואים, הפסחים הלכו, המצורעים התרפאו והחרשים הפכו שומעים..."
אלוהים בראותו את העם החדש אמר, כמו אדם:
"הגה אתם בשר מבשרי".

אותה שפה של יופי מובעת בשיר השירים, תיאור אהבת האל לעמו:

"הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים..."⁴
ליוחנן המטביל ששאל לסימנים מישוע, ענה ישוע במילותיו של ישעיהו הנביא:

"לכו והגידו ליוחנן את אשר ראיתם ושמעתם: עורים רואים, פסחים מהלכים, מצורעים מטהרים..."⁵

בכנסייה הקדומה האיקונות הן עדות האינקרנציה. פני ישוע יכולים להיות מוצגים מכיוון שהאל העלה עצמו את בשרנו.

אבל היופי המזוכך של פני ישוע מעיר באדם את אופיו האמתי. דרך ההטבלה הנוצרים הופכים לאדם חדש, מבטאים כלפי העולם את האהבה האמתית, כלומר האהבה לאויב עד הקרבת החיים למען הזולת:

"אנחנו יודעים כי עברנו מן המוות אל החיים, שכן אוהבים אנחנו את אחינו".⁶

מסיבה זו יש קשר חזק בין אהבה ובישור הבשורה הטובה (האוונגליזציה): יופי פני ישוע מתבטא ביופי הקהילה הנוצרית, הגוף החי של ישוע בהיסטוריה. זאת הקהילה אשר מגלה את אופיו של היופי האלוהי ב"קומוניון" ובסלחנות. ישוע אמר:

"הרואה אותי ראה את האב".⁷

כך שמי שרואה את הקהילה הנוצרית, המגלה אהבה לאויב, רואה את דמותו האמתית של ישוע.

לאורך ההיסטוריה שמרה הכנסייה על קשר בין האוונגליזציה והיופי. לאורך הדורות הייתה הכנסייה יצרנית היופי הגדולה. הכל שיקף את יופיו של ישוע ואת יופיה של הקהילה ואחוות בין האחים. האוונגליזציה של העמים הסלאבים נעשתה דרך היופי של הליטורגיה ושל האיקונות.

רק בשנים האחרונות התגברה בתוך הכנסייה הנטייה הפונקציונליסטית. השקפה זו הקטינה את החללים שבהם הקהילה חיה, נפגשת ומתכנסת.

היום יותר מתמיד צריך ודחוף שמבנה הכנסייה יתחדש. התשובה ל"כפר הגלובאלי", ל"עיר הגדולה", לחד-מימדיות תרבותית היא יחידה כנסייתית שתהפוך ל"כפר שמימי": גם אנושי יותר היכול לפתוח מרחבים לתרבות של אהבה, טקס מיסה עם השתתפות פעילה של המאמינים, מציאות של "קהילת קהילות" ב"קאטאקומנום" עם חדרי ליטורגיקה יפהפיים לטקסים של קהילות קטנות.

